

ÜNİVERSİTELER İNSAN İŞLEYEN BİRER FABRİKADIR

Prof. Dr. Mustafa AYDIN

Kadir Has Üniversitesi rektörü

2011-2012 eğitim-öğretim yılı açılışını ‘Üniversite-Türkiye-Dünya’ başlıklı akademik-entelektüel bir panelle yapmamızın bizim için özel bir nedeni var: 2012’de Kadir Has Üniversitesi’nin kuruluşunun 15. yıldönümünü kutlayacağız. Bu nedenle, 2012’nin üniversitemizin Türkiye ve dünya üniversiteleri arasındaki yerini, hedeflerini ve gelişim yönünü gözden geçirmek ve ilerleme azmimizi yeniden vurgulamak için iyi bir fırsat olduğunu düşündük.

Kadir Has Üniversitesi, 1997’de dört öğrenci ve dört öğretim üyesiyle kurulup yola çıktığında, ‘uluslararası standartlarda bir üniversite’ olmayı hedeflemişti. Hedefini hiç değiştirmeden, zaman içerisinde izlediği farklı stratejilerle, bugün geldiği noktada 250’ye ulaşan öğretim ve bir o kadar idari personeli, 5 bini aşan mezunu ve aynı sayıda öğrencisi, altı fakülte, iki enstitü, üç yüksek okul ve lisans düzeyinde eğitim veren 30 bölümüyle, 15 yıl önce yola çıktığı zamanki şevkle, aynı ana hedefe doğru ilerlemeye devam ediyor.

Öğrencilerimiz en basit ifadeyle ‘eğitim’ almak için buradalar; bizlerse yine en basit ifadeyle ‘eğitim’ vermek için buradayız. Ama üniversitelerin varlık nedeni ve işlevi böylesine basit bir tanımlamayla anlatılamaz. Burası bir ucundan lise diplomasıyla girilip, öteki ucundan üniversite diplomasıyla çıkılan basit bir yapı değil; ham maddeyi alıp şekillendiren, ek değerlerle anlamlandıran, bütüncül bir ürün olarak topluma geri veren bir ‘fabrika’dır.

Önceki hayatında tütün işleyen bir fabrika olan içinde bulunduğunuz binalar toplamında, bugün insan işleniyor, şekillendiriliyor. Bu fabrikada öğrencilerin ne kadar değer kazanacağı, onlara size şekil veren sanatkarların (yani öğretim üyelerinin) becerileri ile eklenecek ürünlerin (yani bilgi ve becerilerin) yanı sıra, öğrencilerin kendilerine sunulan çeşitli imkanlardan ne kadar yararlandığıyla da yakından alakalıdır.

Gözle görünenin ötesinde, fabrikanın işlevselliğinin arkasında bu kurumun değerleri, ilkeleri, dünya ve eğitim anlayışı ile üniversite sisteme yaklaşımı var. Bunları anlamadan, daha geniş bir düzlemde

‘üniversite’ kavramının tam olarak ne olduğunu kavramadan öğrencilerin Üniversitede geçirecekleri zaman büyük ölçüde boşa harcanmış olacaktır.

BİRLİKTELİK, BİR ARAYA GELME, PAYLAŞMA MEKANI

Üniversite her şeyden önce birliktelik, biraraya gelme, toplanma ve paylaşma mekanıdır. Bu mekan, temellerini eğitim-öğretim, araştırma-paylaşma ve topluma hizmetin oluşturduğu bir sac ayağı üzerine oturur.

Mekanda paylaşılacak olan, üretilen ve aktarılan bilgidir. Bu bilginin en temel özelliği, üretim sürecinin, insanoğlunun sahip olduğu en önemli becerisi olan aklın, metodik ve disiplinler kullanımına dayalı olmasıdır. Öte yandan, üniversitenin niteliğini belirleyen en önemli unsur, kavramının kökeninde yatan evrensellik anlayışıdır.

İşte bu nedenle üniversite kavramının konuşulması ve tartışılması, sadece yerel düzleme bağlı kalınarak ve yerel koşullar çerçevesinde değil, ancak bütüncül bir yaklaşımla, uluslararası düzeyde ve standartlarda yapılabilir. Yerleşen üniversite, üniversite değildir; üniversitelerin işlevi yerelliği evrensellekle harmanlamak, evrensel standartlara uygun yapılar ve bu yapılardan mezun olacak bireyler yetiştirmektir. Bu tartışma düzleminin dışında kalmak hiçbir üniversite için düşünülemez.

ULUSLARARASI YAYINDA 1,5 KAT ARTIŞ

Üniversitenin dünya ile bütünleşmesinde öğretim elemanlarına düşen görev, akademik çalışmalarının uluslararası standartlarda üretilmesi, yayılması ve kabul edilmesini sağlamaktır. Bu bağlamda, üniversitemizin gösterdiği gelişim dikkat çekici düzeydedir.

Son iki yılda öğretim üyelerimizin uluslararası yayımlarında meydana gelen 1,5 kat artış ve üniversitemiz tarafından verilen araştırma teşviklerindeki yüzde 100 oranındaki ilerleme, öğretim elemanlarımızın bilimsel kalite ve üretkenliklerinin nişanesi olarak bizleri gururlandırıyor.

Üniversitemizin uluslararası tartışmanın bir parçası haline gelmekte olduğunu açıkça gösteren bir başka gelişme de, öğretim üyelerimizin projeleri için, üniversitemiz dışındaki ulusal ve uluslararası kuruluşlardan aldıkları desteklerin son iki yılda yüzde 450 gibi - telaffuzu dahi baş döndüren- bir hızla artmasıdır.

Buna yurt dışı üniversitelere misafir öğretim üyesi ve konuşmacı olarak davet edilen ve uluslararası toplantılarda ana konuşmacı olarak katılan akademik personel sayısının artış hızını ekleyince, doğru yolda olduğumuza dair inancımız bir kez daha pekiyor.

KRİTER, ULUSLARARASI ORTALAMALAR OLMALI

Bizler her alandaki ilerlememizi, gelişmemizi ve becerilerimizi uluslararası değer ve ölçütlerle karşılaştırmalıyız. Üniversitemiz sadece bulunduğu şehirde veya ülkede geldiği noktadan mutlu olamaz, olmamalıdır. Bizim için değerlendirme kriteri yalnızca Türkiye ortalamaları olmamalıdır; uluslararası standartlarda ilerlemeler kaydetmedikçe, yaptığımız işte başarılı olduğumuzu söyleyemeyiz.

14 yılın sonunda geldiğimiz noktada gururla uluslararası standartlarda 'başarılı' addedilme yolunda büyük bir ilerleme kaydettiğimizi ve artık hazırlık, kuruluş ve kalkış dönemlerimizi başarıyla tamamladığımızı söyleyebilirim. Şimdi sıra hızla yükselme ve yükseldiğimiz yerde varlığımızı sağlamlaştırma aşamasına geldi.

Bu süreçte öğretim üyelerine büyük görevler düşecek. Üniversitemiz Mütevelli Heyeti ve Üniversite Üst Yönetimi'nin kararlılığı ve verdiği destekler; ancak öğretim üyeleri tarafından doğru yönde ve verimli kullanılırsa bir anlam ifade edebilir.

KOZMOPOLİT BİR KAMPÜS HAYATI SUNMALI

Evrensel anlamda üniversite olmanın bir yönü de öğrencilerimize sağladığımız uluslararası etkileşim imkanlarıdır. Üniversitemizin içine kapanık, değeri kendinden menkul bir üniversite olmamasının ve öğrencilerimizin kendilerini geliştirmeyi bilen bireyler olarak yetişmelerini sağlamanın yolu, onlara kozmopolit bir kampüs hayatı sunmak ve eğitimleri boyunca en az bir kere de olsa yurt dışındaki üniversitelerde bulunma imkanı sağlamaktan geçer.

Bu çerçevede, Üniversitemizin yaptığı anlaşmalarla gerçekleştirmekte olduğu değişim ve çift diploma imkanlarının büyük önemi var. Bu konudaki politikamız, uluslararası bağlantılarımızı kaliteden ödün vermeden her geçen gün artırmaktır. 40 farklı ülkede 100'ün üzerinde üniversiteyle imzaladığımız karşılıklı öğrenci değişimi, çift diploma ve diğer anlaşmalarımızla, öğrencilerimize hiçbir kısıtlamayla karşılaşmadan her tür eğitim alternatifine ulaşmalarını sağlıyoruz.

ÇİN İLE KARŞILIKLI 20 ÖĞRENCİ DEĞİŞİMİ

Hedefimiz dünyanın önemli üniversiteleriyle imzaladığımız anlaşmaların sayısını hızla artırmak ve bu iş birliklerini tüm dünyaya yaymaktır. Dünyanın her tarafında çok sayıda kaliteli üniversitenin faaliyet gösterdiği, uluslararası rekabetin arttığı günümüzde, artık sadece Avrupa ve ABD üniversiteleriyle işbirliği kurmak yeterli değildir.

Bu itibarla, Çin üniversiteleriyle yaptığımız anlaşmalar çerçevesinde her yıl karşılıklı olarak 20 öğrencinin kısa dönemli değişimini sağlamaktan büyük memnuniyet duyuyoruz. Üstelik bu yıl bir öğrencimizin eğitimini sürdürmek üzere iki yıllığına Çin'e değişim öğrencisi olarak gitmesi bize ayrıca gurur verdi.

Bu yıl hayata geçireceğimiz bir diğer önemli proje de, ABD'den Arcadia Üniversiteler Sistemi'yle imzaladığımız anlaşma. Her yıl ABD'den gelecek öğrenciler eğitimlerinin bir kısmını kampüsümüzde gerçekleştirecekler; üniversitemizin öğrencileri ise farklı ülkelerde Arcadia sistemine dahil önemli üniversitelere giderek bir veya daha fazla dönemlerini orada geçirebilecekler.

BİLGİLERİNİ AKTARAN ÜRETİCİLER TOPLULUĞU

Tüm bu ilişkiler üniversitemizin küresel üniversiter topografyada yerinin sağlamlaşmasını sağlıyor. Bunun bir yansıması da, üniversitemizde gerçekleşen bilimsel toplantılar ile ortaklık

kurduğumuz uluslararası saygınlığı olan kuruluşların artan nitelik ve niceliğinde görmek mümkün.

Üniversitemiz, geçen yıl içerisinde Harvard, Princeton, Coventry, Kent, Cornell, St Galen ve Virginia Tech gibi önemli üniversiteler; Stockholm International Peace Research Institute, German Marshal Fund, Bosh Foundation gibi önemli düşünce kuruluşları; IAMCR ve CEEISA gibi büyük ve etkin profesyonel akademik birliktelikler ile çok sayıda diğer uluslararası oluşumlarla düzenlediği ortak toplantı ve programlarla uluslararası alanda adından söz ettirmeyi başardı.

1642 akademisyenin 1100 bildiri ile katıldığı 'IAMCR 2011 Konferansı' gibi faaliyetler üniversitemizin kapasite ve yetkinliği ile öğretim üyelerimizin uluslararası bağlantılarının gücüne işaret etmektedir. Bu faaliyetlerin devamlılığının, üniversitemizin dünya üniversiteleri arasında yerini almasının önemli bir vasıtası olduğu inancıyla, bu türden etkinliklere talip olmayı sürdürüyoruz.

ULUSLARARASI ÜNİVERSİTER BİRLİKTELİKLER

Ayrıca uluslararası üniversiter birlikteliklerde de yerimizi alıyoruz. Son iki yıl içerisinde üniversitemizin Global Compact, Magna Charta Observatory, EMUNI University, OECD 50 üyelikleri gerçekleşti. Bunlar ve daha önce üyeliğimizin gerçekleştiği European Universities Union, International Association of University Presidents, Europa Nostra gibi birliktelikler üniversitemizin uluslararası alanda daha görünür kılınması, eğitim ve öğretimle ilgili gelişmeleri daha yakından takip edebilmesi ve bağlantılarını zenginleştirebilmesi açısından önemli yapılanmalardır.

Bu faaliyetlerin varlığı ve devamlılığıyla sağlanan akademik ortamın, üniversitemizin 'bilgeliklerini geliştirmek, bilgilerini çoğaltmak, paylaşmak ve aktarmak için biraraya gelmiş üreticiler topluluğu' olma vasfını kuvvetlendirdiğini biliyoruz. Zira, eğer özünde ve esasında üniversite olmaktan bahsediyor ve bunu hedefliyorsak, sürekli olarak karşılıklı etkileşim ve tartışma ortamını canlı tutmak zorundayız.

ÖĞRENCİYİ BİLGİ NEBULASINDA KAYBETMEYELİM

Çok yönlü, yetkin bireyler yetiştirmeyi hedeflemeleri gereken üniversitelerin bir başka görevi de öğrencilerini yaşamın pratiğine hazırlamaktır. Üniversiteye kaydolan öğrenciyi bir bilgi nebulasında kaybetmenin adı, üniversiter anlamda 'akademik çalışma' olamaz. Birer entellektüel olarak içinde yaşadıkları toplumun tarih, kültür ve değerlerinin farkında olmayan, sanat alanında gelişimleri zayıf kalmış bireylerin, tam anlamıyla bilgiyle donanmaları imkansızdır.

Aynı şekilde toplumsal gerçeklikten uzak, edindiği bilgiyi yaşamla bağdaştıramayan, onu etkin biçimde kullanamayan bireyleri mezun etmek ne üniversiteyi 'üniversite' yapar, ne de mezununu 'üniversite mezunu.' Diploma sahibi olmakla üniversite mezunu olmanın arasında büyük fark vardır. Çok sayıda diploma sahibinin her gün karşımıza çıktığı günümüz dünyasında gerçekten 'üniversite mezunu' olanların değerini her geçen gün daha iyi anlıyoruz.

TOPLUMSAL SORUMLULUĞU ESAS ALIYORUZ

Yaşamın pratiğini yakalayan ve toplumsal sorumluluğu esas alan anlayış ve yaklaşımımızı yansıtır biçimde, hem öğrencilerimizi üniversitemizin sosyal sorumluluk projelerine dahil ettik, hem de sosyal sorumluluk dersini kredili olarak akademik programımıza ekledik.

Toplum hizmetinin en güzel örneklerinden birisi olan bir buçuk yıl önce hayata geçirdiğimiz 'Komşuluk Hakkı' projemiz ile içinde yerleşik olduğumuz Cibali semtiyle aramızdaki duvarları kaldırdık; kurduğumuz mahalle paydaş kurulu yoluyla üniversitemiz ile semtimiz arasındaki ilişkiyi geliştirdik; ortak sosyal sorumluluk projelerine imza atmaya başladık.

Yayın hayatına yeni başlayan Cibali Postası gazetemiz bu birlikteliğin en son örneklerinden birisi. Öğrencilerimizin emeği ve üniversitemizin desteğiyle yayınlanan gazetenin, Cibali semtindeki mahalle kimliğine katkı sağlaması, üniversite-mahalle yakınlaşmasını ilerletmesi ve öğrencilerimizin bu süreçte bir taraftan sosyal sorumluluk almaları, diğer taraftan gazete çıkartma dinamiklerini öğrenmeleri temel hedeflerimiz.

Üniversitemizde benimsediğimiz eğitim modeli çok yönlü ve yaşamla karşılaştığında, kendini konumlandırmayı bilecek fertleri topluma kazandırmak üzerine kuruludur.

Üniversitemizin öğrencilerine sunduğu değerlerin başında, binlerce yıllık tarihi ve kültürel mirası paylaştığı Cibali Yerleşkesi ile bu kampüste yerleşik Rezan Has Müzesi'nin koleksiyonları gelmektedir.

BİRE BİR KOÇLUK İMKANLARI VE İŞ BAŞI

Ayrıca üniversitemiz özel sektörle işbirliğine de büyük önem vermektedir. Üniversitemiz Yaşam Boyu Eğitim Merkezi'nin farklı

şirketlerle gerçekleştirdiği ortaklıklar ve bunlardan ortaya çıkan eğitim programları ve geçtiğimiz yıl hayata geçirdiğimiz 'İşim Kampüste' projesi gibi çalışmalarımız, öğrencilerimize iş dünyasının pratiklerini öğrenme ve mezuniyet sonrasına ayrıcalıklı hazırlanma imkanı sağlamaktadır.

Bunlara Kariyer Merkezi'mizin sağladığı eğitimler, bire bir koçluk imkanları ve stajlar eklendiğinde, üniversitemizde eğitim görmekte olan öğrencilerimiz daha okurken iş dünyasıyla tanışma ve iş başı eğitimi alma imkanına sahip olabilmektedirler.